

## PER TAL DE SALVAR EL PATRIMONI, CAL DONAR-LI UNA NOVA FUNCIO?

Ens trobàvem asseguts enfront la barra d'un bar qualsevol, enmig d'un xivarri de gent que comparteix totes les seves vivències, inquietuds, i algun acudit. Nosaltres, per no ser diferents als altres, amb un got transparent i fred a la mà, estàvem parlant sobre el temps, el poble, la societat... Ja en l'ambient es començava a notar els primers aires de primavera. Darrera quedava la letargia hivernal, i ens envaïa la il·lusió del retrobament de la vida en les callades i tristes vinyes, com a símbol de continuïtat, d'una nova lluita, d'un tirar endavant.

La nostàlgia ens envaï en començar a destapar una llaça, que no per més silenciosa i tapada, ens fa menys mal. Ens referíem a la colgada del Bassot, no d'un bassot qualsevol no! Els vilalbins ja saben que ens referíem a la colgada del nostre bassot, a l'esborrament de les suors dels nostres avis. Sempre hem retret els que ens han precedit, de destruir el patrimoni artístic i cultural que els anys van aconseguir d'acumular a la vila, i amb veu senyera solem dir: nosaltres no haguéssim enderrocat cap arc!?, no haguéssim destruït aquelles pedres de «sillera» que, treballades a cop d'escoda, enllaçaven les cases d'una banda a l'altra del carrer (??), o servien com a porta de la vila fortificada per a protegir-nos de tota inclemència humana i que varen donar nom complementari a la vila de l'Alba (pensem, i encara que potser sigui una casualitat, que Arx, llegit arcs, en llatí vol dir «ciudadella»). Per cert que tan sols resta en peu l'arc o porta de l'alba o de llevant. Potser no els haguéssim destruït, però el que sí és cert, és que ara continuem en la mateixa línia, com si fóssim el corcò de les restes històriques.

Amb rucs, aixades de galló, pales i cabassos, amb molt de sacrifici i il·lusió, moguts per la necessitat d'aigua, aquells homes de segles passats van fer una meravellosa bassa, a la qual, pel seu volum posaren el nom masculí de bassot. I segurament que amb el rebuig de les pedres de l'obra de l'església, hi van fer unes escales senyorial; les quals ja havien perdut el compte dels cànters d'aigua que, sobre les seves inertes espatlles, havien pujat, i un mur que l'envoltava a l'estil de passarella, que li donava una reverent categoria. Però últimament, i potser pressentint una tràgica agonia estava molt trist, l'aigua ja s'havia corromput a causa dels sòls, i sabia que la gent, en no fer-lo servir, l'havia abandonat a la seva sort.

Nosaltres, i dic nosaltres ja que crec que tots en som responsables, el vam colgar, perquè ens feia nosa? perquè era un destorb? i el vam convertir en una encara més inservible plaça, tan buida com fora de sentit. I ho vam fer, no amb l'ajut dels rucs, pics i pales, sinó de les arrassa-

dores màquines. El que va costar tants sacrificis i suors de buidar, en un obrir i tancar d'ulls es va omplir. I és que dona la impressió que som incapaços de donar una nova funció a allò que encara que ha perdut una aparent utilitat, en pot rebre una altra, com en aquest cas hagués estat: fer-hi un parc, desviant l'aigua perquè no s'hi entollés, i on a l'estiu s'hi hagués estat molt bé. No fa molt que algú va dir que ja no quedava res per conservar, però sembla que el poc que queda, o bé ho destruïm, o bé amb una paletada de ciment ho tapem. És clar que nosaltres sempre anem al darrera dels altres, ja que ara que els pobles ja han agafat consciència de la necessitat de conservar i restaurar el patrimoni, ara que ja han deixat de posar obra vista per utilitzar la pedra, nosaltres continuem preferint l'obra. I que quedi clar que no per això serem més moderns o canviarem l'aire de poble pel d'un poble més bonic i acollidor, sinó que, confosos, perdrem la nostra pròpia identitat de poble, i llavors no serem res.

Com a simple exemple, en una situació geogràfica diferents i llunyana en tots els sentits i ja que ens agrada molt agafar punts de referència i comparació amb els altres, podem assenyalar que el poble jueu, mostra clara de fort tradicionalisme i modernisme, i degut a la seva problemàtica històrica, religiosa i política, tan necessitat demostrar davant els altres pobles que primer que ningú va habitar la terra de Jerusalem, constantment està fent excavacions per tal de trobar la primera pedra posada per mans jueves, cosa que, si fos demostrable, els donaria una indiscutible propietat sobre les terres dels seus avantpassats i una identitat moral com a poble que són.

I nosaltres, no tan sols no fem res per conservar uns valors que ja tenim, sinó que moltes vegades conscientment o inconscientment, els destruïm. Cal una presa de consciència a tots els nivells per acabar amb aquesta destrucció suïcida. És clar que això és una locució feta que moltes vegades l'emprem de jòquer per tal de rentar-nos les mans.

Igual com les vinyes tornen a rebrotar, esperem que les orenetes puguin continuar venint cada primavera a la vila, com a senyal d'una vida que novament comença, i puguin continuar fent el seu niu a les pedres de sempre. Nosaltres, però, ens hem quedat sense bassot, per no ser capaços d'adaptar-lo a les circumstàncies, o sigui, tal com avui en termes econòmics es diu: no hem sabut «reconvertir-lo».

Xavier SOLÉ i BORRÀS